

Zagovornišтво spolnih in reproduktivnih pravic

SI DELČEK ISTEGA SVETA.

- LAHKO POMAGAŠ OTROKU VARNO ODRASTI.
- LAHKO PREPREČIŠ PODNEBNO KATASTROFO.
- LAHKO SPREMENIŠ POGLED NA SVET.
- LAHKO PREKINEŠ ZAČARANI KROG IZKORIŠČANJA.
- LAHKO ZBRIŠEŠ MEJE MED DRŽAVAMI.
- LAHKO UTRJUJEŠ MOSTOVE MED GENERACIJAMI.

Naslov: **Zagovorništvo spolnih in reprodukcijskih pravic**

Uredništvo publikacije: **Sloga** – Platforma NVO za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč

Lektura: **Darinka Kac**

Fotografije: **Maja Vogrin**

Grafična podoba in priprava: **Medi-a-norm d. o. o.**, oblikovanje Malvina Aurelia Lubec

Tisk: **R-tisk, Boštjan Rihar s. p.**

Naklada: 1000 izvodov

Izdajatelj:

Sloga – Platforma NVO za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč

Povšetova 37, 1000 Ljubljana, Slovenija

telefon: +386 1 434 44 02

faks: +386 1 434 44 02

elektronska pošta: info@sloga-platform.org

spletna stran: www.sloga-platform.org

Ljubljana, september 2010

Publikacijo finančno podpira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov, razvojne prioritete Institucionalna in administrativna usposobljenost; prednostne usmeritve Spodbujanje razvoja nevladnih organizacij, civilnega in socialnega dialoga.

VSEBINA PUBLIKACIJE

01	PREDGOVOR	4
	Nam ni vseeno	5
02	O SPOLNIH IN REPRODUKTIVNIH PRAVICAH	6
	Kaj so spolne in reproduktivne pravice?	7
	Listina spolnih in reproduktivnih pravic	7
	Kaj je spolno in reproduktivno zdravje?	8
	Spolne in reproduktivne pravice so človekove pravice	8
	Spolne in reproduktivne pravice so bistvene tudi za uresničevanje Razvojnih ciljev tisočletja	8
	Kršitve spolnih in reproduktivnih pravic	8
	Naša vizija	9
	Kdo smo?	9
	Kaj je zagovorništvo?	10
	Kako naprej?	10
03	PREDSTAVITEV POSAMEZNIH PODROČIJ IN ORGANIZACIJ	11
	Promocija spolnega in reproduktivnega zdravja mladostnic in mladostnikov	12
	Slovenska filantropija	12
	Promocija varnega materinstva in starševstva	14
	Tamal-a	14
	Združenje Naravni začetki	15
	Preprečevanje spolno prenosnih okužb	17
	Društvo Kulturno, informacijsko in svetovalno središče Legebitra	17
	Varovanje spolnega in reproduktivnega zdravja neplodnih parov	18
	Društvo Živa	18
	Preprečevanje nasilja nad ženskami	19
	Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja	19
	Društvo ženska svetovalnica	21
	Društvo za nenasilno komunikacijo	23
	Preprečevanje raka dojk in materničnega vratu	24
	Kala, Društvo za boj proti okužbam s HPV in raku materničnega vratu	24
	Promocija duševnega zdravja	25
	Fokus Visit Trim	25
	Zagovorništvo spolnih in reproduktivnih pravic	26
	Amnesty international	26
	Društvo za združene narode za Slovenijo	28
	Zagovorništvo enakosti spolov	29
	Evropska mreža za enakost spolov	29
	Ženski lobi Slovenije	31

PREDGOVOR

NAM NI VSEENO

Mag. Zvezdana Bercko

Ko se ženske tu in tam dobimo na neobveznem klepetu, beseda skoraj vedno nanese na temo: kako je bilo, ko sem rodila. Takrat pridejo na plan zgodbe žensk, ki si šele v tem, intimnem ženskem krogu, upajo iz sebe potegniti vso grenkobo dogodka, ki bi moral biti le lep in srečen in, ki morda prvič same sebi dovolijo ozavestiti bolečino, tlečo nekje globoko v njih.

Ko jih poslušam, mi je hudo. Zares pa me razjezi nekaj drugega. Slej ko prej namreč pridemo do dejstev, ki dokazujejo, da je mogoče roditi tudi drugače. Resda je za to potrebno veliko trme in vztrajnosti, včasih je treba celo v tujino, a vsaka od zbranih pozna kak tak primer. Vendar! »Pa kaj si ta domišlja, ali si misli, da je kaj več kot me druge?!?«... In ženske v en glas zatolčemo – njo, njeno izbiro, njen pogum. Ne, nobena ne bo drugačna od nas. Če gre nam slabo, zakaj bi šlo kateri bolje?

In zato, drage moje, je stanje – ne samo na področju poro-dnih praks, te so le iztočnica za razmišljanje –, ampak v ce-lotnem spektru spolnih in reproduktivnih pravic takšno, kot je. Kot lahko preberete v pričujoči brošuri.

Res je, da pravice, povezane s spolnim in reproduktivnim zdravjem, veljajo tako za ženske kot moške. Res pa je tudi,

da so povezane z (ne)enakostjo spolov. In predvsem zato smo ženske na tem področju ranljivejše. Veliko bolj, kot bi bile zgolj zaradi reproduktivne biološke vloge. Če pa k temu dodamo, da si svoje pravice – s prepričanjem, da tako kot je, pač je – kratimo celo same, potem na prvi pogled šokantni podatki o kršitvah spolnih in reproduktivnih pravic (tudi v Sloveniji) niso več tako nerazumljivi!

Danes je samoumevno (upam vsaj, da je), da smo ženske opravilno sposobne, da imamo pravico do izobraževanja, volilno pravico, pravico do načrtovanja nosečnosti in razpolaganja s svojim telesom. A ni bilo vedno tako. Vse te pravice so si izborile generacije žensk pred nami. Same. Boj je bil dolg in težak, a pot do končnega uspeha se je začela s prepričanjem, da to so njihove pravice.

Enako velja za uresničevanje vseh ostalih pravic s področja spolnega in reproduktivnega zdravja. Nikoli nam ne bodo kar podarjene, izboriti si jih bomo morale ženske same. Seveda pri tem upravičeno računamo na pomoč nevladnih organizacij, političnih odločevalcev, izvajalcev v zdravstvu in šolstvu, medijev in najširše javnosti, skratka vseh, ki jim ni in jim ne bi smelo biti vseeno. Ne za te pravice in ne za enakost spolov. A prve, ki nam ne sme biti vseeno, smo ženske same!

O SPOLNIH IN
REPRODUKTIVNIH
PRAVICAH

Kaj so spolne in reproduktivne pravice?

To so pravice, ki zadevajo spolnost, enakost spolov, partnerstvo, materinstvo in starševstvo. Med spolne in reproduktivne pravice uvrščamo pravico do življenja, kar pomeni, da ženske ne smejo umirati zaradi rojevanja ali raka dojke in materničnega vratu ali zaradi spolno prenosnih okužb zgolj zato, ker nimajo ustreznega dostopa do zdravstvenega varstva, informacij in svetovanja ter do izbire najprimernejše kontracepcijske metode. Med pravice štejemo tudi pravico do zadovoljujočega in varnega spolnega življenja, pravico do svobodne odločitve o rojstvu otroka, pravico do zdravljenja zaradi spolno prenosnih bolezni in neplodnosti ter pravico do varnega materinstva. Sem sodi tudi pravica do enakosti in življenja brez diskriminacije in pravica do osebne svobode in varnosti, kar pomeni, da ima vsakdo pravico do avtonomnih odločitev glede svojega spolnega in reproduktivnega življenja, do spoštovanja zasebnosti ter do življenja brez diskriminacije in nasilja. Vsakdo ima tudi pravico do svobodne misli, do koristi znanstvenega napredka, do svobode zbiranja in politične participacije ter do življenja brez mučenja in škodljivega zdravljenja.

Listina spolnih in reproduktivnih pravic, Mednarodna zveza za načrtovano starševstvo (IPPF) 1996

1. Pravica do življenja

Vsakdo ima pravico do življenja. Nobeno življenje ne sme biti ogroženo zaradi nosečnosti in rojevanja ali zaradi bolezni, ki se jih da hitro odkriti in zdraviti.

2. Pravica do osebne svobode in varnosti

Vsakdo ima pravico do zadovoljujočega spolnega in reproduktivnega življenja.

3. Pravica do življenja brez vseh oblik diskriminacije

Vsi smo rojeni enaki, nihče ne sme biti diskriminiran zaradi rase, spola, starosti, stanu, spolne usmerjenosti, revščine, vere, telesne/duševne nezmožnosti, nacionalnega ali socialnega porekla, političnega mišljenja ali drugega statusa.

4. Pravica do zasebnosti

Vsakdo ima pravico do avtonomnih odločitev o svojem spolnem in reproduktivnem življenju in do spoštovanja njegove zasebnosti.

5. Pravica do svobodne misli

Vsakdo ima pravico do svobodne odločitve o svojem spolnem in reproduktivnem zdravju ter do iskanja, dobivanja in dajanja informacij ter idej preko medijev.

6. Pravica do informiranosti in izobrazbe

Vsakdo ima pravico do informacij in izobrazbe o spolnem in reproduktivnem zdravju in pripadajočih pravicah.

7. Pravica do izbire

Vsakdo ima pravico do svobodne izbire, da se poroči ali ne, da načrtuje družino ali ne.

8. Pravica do odločitve o rojstvu otroka

Vsakdo ima pravico, da se svobodno in odgovorno odloči o številu in razmiku med otroki – kar vključuje tudi pravico do odločitve, če sploh in kdaj imeti otroke – ter do dostopa do sredstev za uresničevanje te pravice.

9. Pravica do zdravstvenega varstva in preventive

Vsakdo ima pravico do najvišje ravni telesnega, duševnega in socialnega zdravja.

10. Pravica do koristi znanstvenega napredka

Vsakdo ima pravico, da uživa koristi znanstvenega napredka.

11. Pravica do svobode zbiranja in politične participacije

Vsakdo ima pravico, da ustanovi ali se vključi v nevladno organizacijo, ki deluje na področju varovanja spolnega in reproduktivnega zdravja ter pripadajočih pravicah.

12. Pravica do življenja brez mučenja in škodljivega zdravljenja

Vsakdo ima pravico do življenja brez mučenja, krute in nečloveške obravnave ter zdravljenja na osnovi svobodnega informiranega pristanka.

vir: IPPF Charter on Sexual and Reproductive Rights. London: International Planned Parenthood Federation; 2003.

Kaj je spolno in reproduktivno zdravje?

Reproduktivno zdravje je stanje popolnega telesnega, duševnega in socialnega blagostanja v vseh reproduktivnih funkcijah in procesih, in ne zgolj odsotnost bolezni ali nezmožnosti.

To pomeni, da:

- imajo ljudje zadovoljujoče, varno spolno življenje;
- so sposobni imeti otroke in se svobodno odločajo če, kdaj in kako bodo to storili;
- imajo pravico do obveščeniosti in dostopnosti do varnih, učinkovitih, cenovno dostopnih in sprejemljivih metod načrtovanja družine po njihovi izbiri ter do drugih zakonitih metod uravnavanja rodnosti po njihovi izbiri;
- imajo pravico do ustreznih zdravstvenih storitev med nosečnostjo in porodom;
- imajo možnosti za zdravega otroka.

S spolnim zdravjem zagotavljamo predvsem večjo kakovost življenja in boljše medosebne odnose, torej ne le svetovanje in zdravljenje spolno prenosljivih bolezni ter drugih bolezni, povezanih z rojevanjem.

Vir: Akcijski načrt Mednarodne konference o prebivalstvu in razvoju. Ljubljana: 1994, poglavje 7.2.

Spolne in reproduktivne pravice so človekove pravice

Spolne in reproduktivne pravice so se uvrstile med človekove pravice pred petnajstimi leti na Kairski konferenci o prebivalstvu in razvoju. Velika večina držav članic Združenih narodov, med katerimi je bila tudi Slovenija, je takrat spoznala, da brez priznavanja in uresničevanja najosnovnejših spolnih in reproduktivnih pravic ter brez uspešnega varovanja okolja in ekonomske solidarnosti ni napredka v razvoju vsake družbe. Vse so se strinjale, da bi brez najosnovnejših pravic žensk v družini in družbi, v najboljšem primeru bistveno zaostali v razvoju, v najslabšem primeru pa razvoja sploh ne bi zmogli. Te usmeritve so bile ponovno potrjene tudi naslednje leto na Pekinški svetovni konferenci o ženskah.

Spolne in reproduktivne pravice so temeljne človekove pravice in svoboščine, ki jih določajo in zagotavljajo mednarodno obvezujoče pogodbe (Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, Mednarodni pakt o državljskih in političnih pravicah, Konvencija o otrokovih pravicah in Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk). Pravice, povezane s spolnim in reproduktivnim zdravjem ter enakostjo spolov, so bistvene za uspešno reševanje zdravstvenih problemov in zmanjševanje neenakosti med spoloma. Veljajo za slehernega posameznika, tako za ženske kot moške, v vseh starostnih obdobjih.

Spolne in reproduktivne pravice so bistvene za uresničevanje Razvojnih ciljev tisočletja

Spolne in reproduktivne pravice so tesno povezane tudi z uresničevanjem Razvojnih ciljev tisočletja. Z osmimi Razvojnimi cilji, ki so trenutno najbolj pomembno orodje za merjenje napredka v ekonomskem in družbenem razvoju skupnosti in narodov, si je mednarodna skupnost zadala, do leta 2015, izkoreniniti ekstremno revščino, doseči univerzalno osnovno izobrazbo, vzpodbujati enakost spolov in povečati moč žensk, zmanjšati umrljivost dojenčkov in izboljšati zdravje mater, zmanjšati obolevnost zaradi AIDS-a, malarije, tuberkuloze in drugih bolezni, zagotavljati okoljsko vzdržnost in poglobljati globalno partnerstvo za razvoj.

Omenjeni cilji se, vse do spoznanja, da so bistveno zatajili pri doslednem uresničevanju spolnih in reproduktivnih pravic žensk ter dejstvu, da je za njihovo uspešnost bistven univerzalen dostop do kakovostnega spolnega in reproduktivnega zdravstvenega varstva, niso uresničevali kot je bilo načrtovano.

Kršitve spolnih in reproduktivnih pravic

Spolne in reproduktivne pravice se kršijo povsod po svetu, tako v državah v razvoju, kakor tudi v razvitih državah – kot je Slovenija. Vendar so posledice kršitev teh pravic bistveno večje in bolj usodne za prebivalke držav v razvoju, saj zaradi teh kršitev otroci in mlade ženske v velikem številu umirajo. To pa bistveno vpliva na družbeni razvoj in blagostanje teh držav.

Kršitve se dogajajo tudi v tistih evropskih državah, ki so bile med pobudnicami kairskega akcijskega načrta, a so nekatere na poti od prevzema odgovornosti do dejanskega uresničevanja zavez zastale. Zato se v Evropi soočamo s številnimi problemi v spolnem in reproduktivnem zdravju:

- nepravilne razlike v spolnem in reproduktivnem zdravju zaradi spola in socialno ekonomskih neenakosti (izobrazbe, poklica, dohodka, etične in verske pripadnosti), ki se kažejo v nenačrtovanih nosečnostih in splavih ter nasiljem nad ženskami;
- nerazumno oviran dostop do ustreznih informacij in do izbire zanesljivih in varnih kontracepcijskih metod ter nesistemsko urejanje obveznih vsebin s tega področja v rednem izobraževalnem sistemu (spolna vzgoja);
- čedalje težji dostop do reproduktivnega zdravstvenega varstva, predvsem mladostnic in mladostnikov;
- zastrašujoče dejstvo, da še vedno umirajo mlade zdrave ženske zaradi rojevanja tudi v državah z najbolj razvitimi zdravstvenimi sistemi.

Te ugotovitve lahko pojasnimo tudi s konkretnimi podatki:

- Vsako minuto na svetu umre ena ženska zaradi zapletov med nosečnostjo in porodom. Tako vsako leto več kot milijon otrok ostane brez mater.
- V Sloveniji mlade ženske med nosečnostjo, med porodom in po njem umirajo pogosteje kot v drugih razvitih državah, saj umreta povprečno dve mladi ženski vsako leto.
- Rak materničnega vratu je druga najbolj pogosta bolezen žensk na svetu. V Evropi za to boleznijo vsako leto zbolijo 50 000 žensk, 25 000 žensk pa zaradi nje umre.
- V Sloveniji zaradi raka materničnega vratu na 100 000 žensk zbolijo 5 do 10 žensk več kot v povprečju v zahodnoevropskih državah.
- Letno beležimo do 76 milijonov nenačrtovanih nosečnosti, izvedenih je 19 milijonov nevarnih splavov.
- V Sloveniji je v letu 2008 bilo izvedenih 4 946 dovoljenih splavov, od tega sedem splavov do 15. leta starosti (0,1 %) in 413 splavov (8,4 %) med 15. in 19. letom starosti.
- Vsaka tretja ženska na svetu je pretepena, prisiljena v spolni odnos ali kako drugače zlorabljena. Kar 7 do 20 odstotkov nosečnic doživlja nasilje od svojega partnerja.
- Slovenija tudi v tej statistiki ni izjema.

Kot dokaz zaskrbljujočim dejstvom, je v Sloveniji tudi prek dvajset nevladnih organizacij, ki nudijo pomoč in podporo ženskam, ki jih te kršitve ogrožajo. Skupaj smo aktivne na veliki večini področij, kjer se kršitve najpogosteje dogajajo.

To so :

- promocija spolnega in reproduktivnega zdravja mladostnic in mladostnikov ter zagovorništvo njihovih spolnih in reproduktivnih pravic;
- promocija varnega materinstva in starševstva;
- preprečevanje spolno prenosnih okužb;
- varovanje spolnega in reproduktivnega zdravja neplodnih parov;
- preprečevanja nasilja nad ženskami;
- preprečevanje raka dojk in materničnega vratu;
- promocija duševnega zdravja;
- zagovorništvo spolnih in reproduktivnih pravic;
- zagovorništvo enakosti spolov.

Naša vizija

Naša vizija je svet, kjer imamo ženske in moški – ne glede na starost – nadzor nad lastnimi telesi in svojimi usodami. Delujemo za svet, v katerem svobodno izberemo starševstvo. Torej za svet, kjer se svobodno odločimo, koliko otrok bomo imeli in kdaj. Prizadevamo si za svet, v katerem se odločamo za zdravo spolno življenje brez strahu pred nenačrtovano zanositvijo in spolno prenosnimi okužbami, za svet, v katerem ženske zaradi rojevanja in raka dojk ali materničnega vratu, ne umirajo. Želimo svet, kjer spol ali spolnost nista več razloga za neenakost ali stigmato. Delujemo z namenom, da bi zavarovali in ohranili zelo pomembne pravice za sedanjico in naslednje generacije.

Kdo smo?

Smo zagovornice in zagovorniki za boljše zdravje, možnost izbire in uresničevanje pravic ter predstavljamo glas tistih, ki pogosto niso slišani. Za delovanje smo se odločili zato, ker smo, bodisi, na lastni koži občutili nezmožnost izbire ali kršitve pravic, bodisi, ker so nas te krivice prizadele ter motivirale za pomoč in podporo drugim.

Kaj je zagovorništvo?

Zagovorništvo predstavlja strategije in aktivnosti, s katerimi gradimo politično, javno in finančno podporo za uresničitev naših ciljev in blaginjo ljudi.

Zagovorništvo je eno izmed pomembnih področij našega delovanja in je temeljni kamen našega komuniciranja z zunanjim svetom. Povečujemo osveščenost, odстранjujemo ovire za dostop do storitev in se zavzemamo za izboljšanje zakonodaje. Gradimo močno zagovorništvo z namemom, da povečamo zaveze politike glede zagotavljanja pogojev za uresničevanje spolnih in reproduktivnih pravic.

Delamo z ljudmi in za njih. Organiziramo posvete in medijske kampanje ter vzpodbujamo posluš in naklonjenost strokovne, politične in najširše javnosti. Vse omenjeno delamo zato, da opozarjamo na dosledno uresničevanje spolnih in reproduktivnih pravic.

Kako naprej?

Za Evropo 21. stoletja – torej tudi za Slovenijo – je uveljavljanje partnerstva za dosledno uresničevanje človekovih pravic, in s tem tudi spolnih in reproduktivnih pravic, velik izziv. V razviti in bogati Evropi moramo tudi na deklarativni ravni učinkoviteje uveljavljati sicer zelo poudarjene vrednote, kot so solidarnost, univerzalnosti in enakost, ki so pri varovanju spolnega in reproduktivnega zdravja še posebej pomembne.

Zato moramo nevladne organizacije delovati čim bolj povezovalno in vzpodbujati k večji odgovornosti vse deležnike v družbi. Tako bomo dosegli:

- hitrejše sprejemanje zavezujočih nacionalnih in evropskih dokumentov, ki bodo v ospredje postavili spolno in reproduktivno zdravje kot osnovno človekovo pravico in upoštevali ljudi z vsemi njihovimi potrebami;
- večjo odgovornost vlad za izboljševanje spolnega in reproduktivnega zdravja;
- spremljanje vključevanja enakosti med spoloma v vse zdravstvene in socialne politike in programe;

- dostop mladih do celovite spolne vzgoje in vzgoje za enakopravne odnose med spoloma ter mladim prijazno in dostopno reproduktivno zdravstveno varstvo;
- večjo finančno in družbeno moč nevladnih organizacij za učinkovitejše in večje informiranje ljudi ter njihovo usposobljenost za aktivno sodelovanje in odločanje tudi o politikah, ki urejajo ključna vprašanja, povezana z reprodukcijo in zdravjem.

PREDSTAVITEV
POSAMEZNIH
PODROČIJ
IN ORGANIZACIJ

PROMOCIJA SPOLNEGA IN REPRODUKTIVNEGA ZDRAVJA MLADOSTNIC IN MLADOSTNIKOV

SLOVENSKA FILANTROPIJA

Združenje za promocijo prostovoljstva

Poljanska cesta 12, 1000 Ljubljana

e-mail: slovenska@filantropija.org

tel.: 01 430 12 88, 01 433 40 24, 01 433 51 06

fax: 01 430 12 89

kontaktna oseba: Petra Založnik, petra.zaloznik@filantropija.org

Področja delovanja

Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva, je nevladna organizacija, ustanovljena leta 1992 z namenom promocije in razvijanja prostovoljskega dela ter solidarnosti med ljudmi. Njene aktivnosti so, poleg prikazovanja prostovoljstva kot pozitivne priložnosti, tudi povezovanje posameznikov z zelenimi oblikami prostovoljskega dela, usposabljanje prostovoljcev in pomoč organizacijam pri razvijanju prostovoljskega dela. Slovenska filantropija je aktivna tudi na področju migracij, v njenem okviru namreč deluje Center za psihosocialno pomoč beguncem. Od leta 1995 dalje deluje tudi Center za promocijo zdravja, v katerem skrbimo za promocijo zdravja starejših, pomagamo ljudem, ki ne izpolnjujejo pogojev za ureditev obveznega zdravstvenega zavarovanja ter delujemo na področju promocije spolnega in reproduktivnega zdravja ter zagovorništva spolnih in reproduktivnih pravic.

Izhodišča delovanja

- spodbujanje prostovoljstva in solidarnosti;
- zagovorništvo ranljivih ciljnih skupin;
- izobraževanje s področja prostovoljstva, integracije, globalnega učenja;
- prenos dobrih praks iz Slovenije v dežele v razvoju.

Aktivnosti

V Centru za promocijo zdravja pri Slovenski filantropiji posredujemo informacije o naših temeljnih spolnih in reproduktivnih pravicah, opozarjamo na njihove kršitve ter spodbujamo in podpiramo vse, da se jih zavedajo in jih znajo zahtevati. Razvijamo v pravice usmerjeno informiranje, komuniciranje in izobraževanje v zvezi s spolnim in reproduktivnim zdravjem ter pravicami, ki zagotavljajo mladim bistvena znanja in veščine odločanja. To je zlasti pomembno zaradi čedalje pogostejših kršitev omenjenih pravic. Te se pojavljajo predvsem zaradi izjemno težkega dostopa do primarnega ginekologa in odsotnosti rednega izobraževanja v okviru šolskega sistema o zdravem spolnem življenju ter varovanju spolnega in reproduktivnega zdravja.

V sodelovanju s strokovnjakinjami in strokovnjaki s področja varovanja spolnega in reproduktivnega zdravja smo pripravili spletno stran www.zanimaMe.si. Če želite izvedeti več o svojem telesu, odnosih med spoloma in zdravi spolnosti, pa si vprašanj morda ne upate vprašati osebno, zastavite svoja vprašanja nam.

Ženske in moški imamo pravico do popolne in verodostojne informacije o spolnosti!

Izbrana najpogostejša vprašanja o spolnem in reproduktivnem zdravju

Kaj pomeni, če menstruacija zamuja oziroma je neredna? Kako si izračunam dolžino cikla?

Ali je mogoče zanositi ob menstruaciji? Ali lahko postane ženska noseča vse dni ali le v plodnih dneh?

Kdaj lahko preverim, če sem noseča, če dobim menstruacijo takoj naslednji dan po spolnem odnosu? Ali moram nato še do izostanka naslednje menstruacije počakati, ali lahko takoj po krvavitvi preverim?

Ali obstaja verjetnost, da sem zanosila, saj sva s partnerjem že dolgo časa skupaj in imava nezaščitene redne spolne odnose, s tem, da on ni še nikoli izlil spermija v mojo nožnico, ker se jaz pri tem počutim nelagodno?

Kakšen je postopek za splav? Kako poteka splav? Kako naj to storim, da starši ne bi izvedeli, ker moja mama tega ne bi razumela?

Ali lahko zanosim, če sem 4-krat po spolnem odnosu vzela takoj le eno tableto? Zanima me, če sem lahko škodovala sebi. Ali imam lahko kakšne težave z zanositvijo kasneje? Vsakič sem tri dni po zažitju tabletke dobila rahlo menstruacijo.

Ali moram obvezno vzeti še eno kontracepcijsko tableto, ker sem imela drisko, čeprav je minilo 19 ur od zadnje tabletke?

Ali obstajajo kakšni naravni načini za povečanje penisa ali je to možno samo z operacijo? Star sem 20 in moj penis meri komaj 12 cm in nikakor nisem zadovoljen s tem!!

Ali je možno, da sem noseča, ker imam 5 cm veliko cisto na jajčniku? Ginekolog me je naročil na ponovni pregled šele čez dva tedna. Kaj mi svetujete?

Kako naj ravnam, ker imava s partnerjem velik problem v spolnosti? Med nama je vse v najlepšem redu, lepo se razumeva, načrtujeva skupno prihodnost. On ima zelo veliko potrebo po spolnosti, praktično mu je to prioriteta v odnosu in brez seksa si preprosto ne zna predstavljati normalne zveze. Jaz pa si želim normalno zvezo z njim, saj ga neizmerno ljubim in si brez njega tudi svojega življenja ne znam predstavljati.

PROMOCIJA VARNEGA MATERINSTVA IN STARŠEVSTVA

ZAVOD TAMAL-A

Zavod za izobraževanje, svetovanje in socialno pomoč
Jurčkova cesta 205, 1000 Ljubljana
tel.: 051 369 900, 051 626 003
e-mail: info@zavod-tamala.si
spletna stran: www.zavod-tamala.si

kontaktna oseba: mag. Andreja Troppan, univ. diplomirana socialna delavka, direktorica zavoda

Področja delovanja

Zavod TAMAL-A posebno pozornost namenja ob in poporodni psiho-socialni podpori materam in njenim družinskim članom. Poporodna otožnost in poporodna depresija sta pogost pojav v prvih mesecih po rojstvu in prihodu novega člana v družino, tako da poporodne stiske v različnih oblikah prizadenejo tudi do 80 % mladih mater.

Glavni cilji naših programov

- Zmanjšati negativne posledice poporodnih depresij.
- Pomagati vzpostaviti in urediti družinsko življenje.
- Vključiti očete in sorodnike ter prijatelje v občasno pomoč materam.
- Omogočiti zdravo in varno prvo leto življenja, ki ima dolgoročne učinke.
- Skupaj z zdravniki razširiti preventivno skrb za družine.
- Omogočiti srečnejše družinsko življenje in otroštvo otroka.
- Preprečiti morebitne tragične pripetljaje.

Aktivnosti

Programi, ki jih izvajamo:

- telefonsko svetovanje;
- svetovalni pogovori;
- podpora na domu mladim materam pred in po rojstvu otroka;
- dnevna oskrba mater v našem centru;
- druženje mater;
- podporne skupine za matere v stiski;
- delavnice o materinstvu, partnerstvu, razvoju in vzgoji otrok;
- igralne delavnice za vzpodbujanje interakcije med materjo in dojenčkom;
- vadbe za nosečnice in matere z dojenčki;
- individualna svetovanja;
- partnerske in družinske terapije;
- izobraževalne akcije in osveščanje javnosti.

Programi telefonskega svetovanja, podpore na domu in dnevnega centra delno sofinancirata MOL in MDDSZ.

PROMOCIJA VARNEGA MATERINSTVA IN STARŠEVSTVA

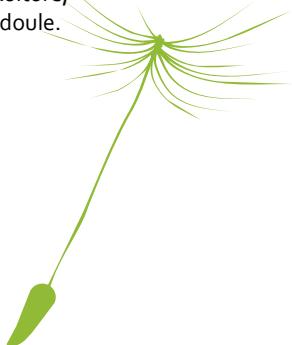
ZDRUŽENJE NARAVNI ZAČETKI

Združenje za informiranje, svobodno izbiro in podporo na področju nosečnosti, poroda in starševstva
Kranjska cesta 2, 4208 Šenčur
prostoru združenja: Pri Zofi, Grablovičeva 54, 1000 Ljubljana in
Tomšičeva 14, 4000 Kranj
tel.: 01 544 34 79, 030 321 355
e-mail: info@mamazofa.org
spletna stran: www.mamazofa.org

kontaktna oseba: Irena Šimnovec, predsednica

Področja delovanja

- načrtovanje nosečnosti;
- nosečnost, porod, dojenje;
- poporodno obdobje;
- duševne stiske v obporodnem obdobju – depresija, tesnoba, zlorabe, travmatičen porod;
- zdravje žensk;
- starševstvo, vzgoja otrok;
- partnerski odnosi ob širitvi družine, družinski odnosi in družinsko življenje;
- porodne kulture;
- babištvo, doule.

Izhodišča delovanja

- osrednja vloga ženske pri oblikovanju skrbi in nege v nosečnosti, med porodom, v času zgodnjega materinstva;
- zagotavljanje pravic uporabnic in uporabnikov zdravstvenega sistema;
- opolnomočenje žensk in staršev;
- na znanstvenih izsledkih utemeljena nega ter zdravljenje;
- spoštovanje vezi med mamo in otrokom;
- uresničevanje odlične obporodne skrbi.

Aktivnosti

- zagovorništvo žensk in družin v obporodnem obdobju;
- informiranje, izobraževanje, vzpostavljanje izbir, pomoč, podpora, svetovanje za nosečnost, porod, poporodno obdobje;
- pomoč, podpora, zdravljenje obporodnih stisk;
- aktualno: porodna pobuda odlična obporodna skrb.

»Pri porodu v bolnišnici želim navzočnost svojega moža in doule, vodstvo porodnišnice pa omejuje število navzočih le na eno osebo. Kaj naj storim?«

»Prvič sem rodila s carskim rezom. Partner je želel videti porodni zapisnik, pa so ga zavrnil, češ, da itak ne bi ničesar razumel. Sem drugič noseča in bi mi podatki o prvem porodu koristili pri odločanju za porod, ki me čaka. Kako do njih?«

»Sem nosečnica z izkušnjo spolne zlorabe. Že vaginalni pregledi v nosečnosti me spravljajo v grozo, saj so grobi in neobzirni. Čisto otrpnem, ko pomislim, kaj bo šele med porodom. V porodnišnici, kjer bom rodila, ni možnosti, da bi si babico vnaprej izbrala in se ji zaupala. Zakaj ne?«

»Kdaj bo v Sloveniji končno že mogoče roditi v samostojnem babieskem porodnem centru?«

Vir: Arhiv Združenja Naravni začetki, vprašanja uporabnic.

»Odnos do vsake ženske naj bo spoštljiv. Zagotavljajte dostojanstvo žensk. Žensko popolno informirajte in jo vključujte v odločanje o skrbi zanjo in za dojenčka, pri tem uporabljajte jezik, ki ga razume in ji zagotovite pravico do informirane izbire in zavrnitve.«

»Dopustite, da se porod razvija v svojem lastnem ritmu, ne posegajte v proces zaradi predpostavljenih časovnih mejnikov in uporabljajte partogram za spremljanje napredka poroda.«

»Ženske morajo dobiti popolne, natančne in nepristranske informacije, ki temeljijo na najsodobnejših izsledkih o prednostih, slabostih in izbirah, da bi se lahko informirano odločile o skrbi zase in skrbi za svoje dojenčke.«

»Podpirajte žensko, naj hodi in se prosto giblje, pomagajte ji pri položajih po njeni izbiri, vključno s čepenjem, sedenjem, položajem na vseh štirih, priskrbite pripomočke za pokončne položaje.«

Vir: IMBCI
<http://imbc.org/USERIMAGES/File/IMBCI%20in%20Slovene.pdf>

PREPREČEVANJE SPOLNO PRENOSNIH OKUŽB

LEGEBITRA

Društvo Kulturno, informacijsko in svetovalno središče Legebitra

Trubarjeva cesta 76a, 1000 Ljubljana

tel.: 01 430 51 44

e-mail: legebitra@siol.net

spletna stran: www.drustvo-legebitra.si

kontaktna oseba: Simon Maljevac

Področja delovanja

Društvo Kulturno, informacijsko in svetovalno središče Legebitra je nevladna organizacija, ustanovljena leta 1998 z namenom izboljšati položaj in odnos do LGBTQ oseb na različnih nivojih in področjih življenja v Sloveniji. Z zagotavljanjem varnega prostora in posredovanjem relevantnih in pravih informacij želimo izobraževati in osveščati, hkrati pa s svojim delom opozarjati na neenakosti v slovenski družbi.

Izhodišča delovanja

- človekove pravice;
- načelo enakega obravnavanja;
- anti-diskriminacija;
- socialna vključenost in kohezija;
- pravica do oblikovanja in izražanja lastne spolne usmerjenosti, spolne identitete in izraza;
- prostovoljstvo in solidarnost.

Aktivnosti

Na Legebitri že vrsto let izvajajo program HIV/aids preventive. Primarna ciljna skupina programa so moški, ki imajo spolne odnose z moškimi (MSM). S programom želimo:

- zmanjšati porast števila okuženih z virusom HIV v Sloveniji;
- povečati uporabo zaupnega testiranja s strani MSM;
- zmanjšati stigmatizacijo oseb že okuženih z virusom HIV in obolelih za aidsom;
- zmanjšati učinke klasičnega stereotipa med MSM: »Aids se zgodi drugim.«
- prek delavnic in aktivnega ozaveščanja spodbujati nerizično spolno vedenje med MSM populacijo v Sloveniji;
- dvigniti raven zavesti MSM populacije (in drugih) o HIV/aidsu;
- nuditi psihosocialno podporo HIV pozitivnim.

Cilje dosegamo z različnimi aktivnostimi, kot so:

- izdaja zloženek in drugega informacijskega gradiva;
- delavnice o varni spolnosti;
- kampanje ozaveščanja;
- mobilno testiranje na HIV;
- psihosocialno svetovanje in podpora HIV pozitivnim.

VAROVANJE SPOLNEGA IN REPRODUKTIVNEGA ZDRAVJA NEPLODNIH PAROV

DRUŠTVO ŽIVA

Kolodvorska 8, 1000 Ljubljana
tel.: 070 843 134
e-mail: drustvo.ziva@gmail.com
spletna stran: www.neplodnost.info

kontaktna oseba: Eva Cerkvenik

Društvo Živa smo ustanovili z namenom, da pomagamo parom pri zdravljenju neplodnosti. V ta namen smo si določili več ciljev:

- seznanjanje bolnikov z njihovimi pravicami, z novimi terapijami, z uspešnostjo teh terapij v svetu in pri nas;
  - psihološka pomoč parom pred, med in po postopkih;
  - zavzemanje za boljše izobraževanje, humanost in potrpežljivost kadra, ki dela z neplodnimi pari;
  - postaviti INFO center za informiranje o vseh možnostih, ki so na voljo;
  - spremljanje trendov v EU glede neplodnosti.
- osveščanje mladih;
  - organiziranje strokovnih predavanj, seminarjev, delavnic namenjenih neplodnim osebam z različno tematiko;
  - zavzemanje za prevetritev zakona – ZZOBMP, ZZZDR;
  - aktivno sodelovanje v javni razpravi glede vseh predpisov, ki zadevajo pravice in dolžnosti bolnikov;
  - vzpodbuda k dogovoru klinik in ZZZZ o višini plačila stroškov, tudi ureditev plačil za tujino;
  - zavzemanje za več specialistov, klinik;
  - ureditev postopkov za pare, ki potrebujejo darovano spolno celico;
  - ureditev postopkov za pare, ki potrebujejo prenatalno diagnostiko;
  - seznanjanje parov o možnostih mednarodne posvojitve.

Aktivnosti

- pomoč parom na potovanjih v tuje države v povezavi z neplodnostjo;
- organiziranje sestankov, družabnih prireditvev, športnih srečanj in tekmovanj ter udeležba in sodelovanje pri kulturnih prireditvah ter posledično utrjevanje prijateljskih vezi med člani in izmenjava osebnih izkušenj;
- vzpostavitev sodelovanja z drugimi društvi in institucijami, tako v Sloveniji kot v tujini;
- ozaveščanje širše javnosti o neplodnosti;
- pridobivanje darovalcev, darovalk;
- izdelava študije o številu neplodnih parov v Sloveniji in vzrokih neplodnosti ter zavzemanje za več raziskav, študij;
- socialna pomoč neplodnim parom;

Ugotovili smo namreč, da imajo neplodni pari velike težave pri zdravljenju, saj so premalo informirani, doživljajo pa tudi osebne stiske. Težave z neplodnostjo so v naši družbi še vedno tabu in posledično ti pari ne živijo dovolj kakovostnega življenja. Neplodnost je velika psihološka obremenitev. Odkritje, da imamo reproduktivne težave, je največkrat zelo dramatično. Občutki krivde, sramu, težave pri pogovoru z drugimi (velikokrat tudi s svojimi najbližjimi), občutek osamljenosti – so le delček stiske. Raziskave so pokazale, da se z neplodnostjo sooča že vsak peti par v Sloveniji, zato je bilo nujno ustanoviti društvo, ki bi pomagalo neplodnim parom. Društvo na eni strani skrbi za neplodne pare (jim nudi informacije in podporo), po drugi strani pa lajša delo klinikam, saj prihajajo k slednjim bolj informirani in ozaveščeni pari. To pa gotovo pomaga tudi k uspešnosti postopkov.

Glede na odziv, pozitiven sprejem društva Živa in na pozitivne spremembe v teh letih, vemo, da smo si postavili prave cilje in, da je naš pristop pravilen.

Neplodni pari v Sloveniji vedo, da »Niso sami«.

PREPREČEVANJE NASILJA NAD ŽENSKAMI

DRUŠTVO SOS TELEFON

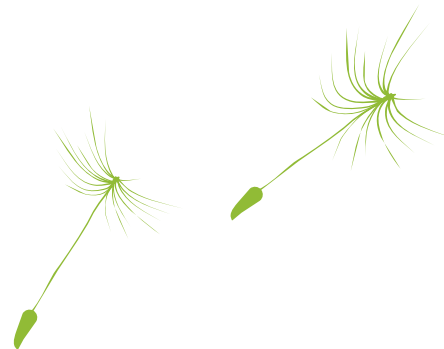
Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja
p. p. 2726, 1001 Ljubljana
tel.: 01 544 35 13 (vsak delavnik: 9.–15. ure)
fax: 01 524 19 93
svetovalni SOS telefon: 080 11 55 (delavniki: 12.–22. ure; sobota,
nedelja in prazniki: 18.–22. ure)
e-mail: drustvo-sos@drustvo-sos.si
spletna stran: www.drustvo-sos.si

Področja delovanja

Društvo SOS telefon deluje na področju socialnega varstva na nacionalni ravni. Namenjeno je reševanju in lažšanju socialnih stisk in težav ter izvajanju različnih oblik psihosocialne pomoči za ženske in otroke, ki doživljajo nasilje v družini ter partnerskih in sorodstvenih zvezah.

Vse programe in dejavnosti Društva SOS telefon izvajamo na osnovi določenih strokovnih izhodišč in kriterijev:

- nasilje nad ženskami je družbeni problem: čeprav do njega prihaja večinoma v družini oz. odnosih, ni osebni, temveč družbeni problem, ki korenini v neenaki porazdelitvi družbene in zasebne moči med spoloma. V več kot go odstotkih so žrtve nasilja v družini ženske in otroci, zato je naša pomoč namenjena primarno njim;
- žrtev nasilja potrebuje podporo: najprej pri odločitvi za iskanje pomoči, potem pri izbiri določene oblike pomoči; to podporo ji nudimo z ozaveščanjem v okviru preventivnega delovanja ter z možnostjo izbire med različnimi oblikami organizirane pomoči.

Temeljni programi

- **Program »SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja« (080 11 55):** na SOS telefon, ki je zaupen, anonimen in brezplačen, lahko pokličete od koderkoli iz Slovenije. Namenjen je ženskam, otrokom, mladostnicam in mladostnikom, ki imajo izkušnjo z nasiljem v družini, partnerskih ali sorodstvenih zvezah, na delovnem mestu ali v drugih odnosih. Pokličete lahko tudi vsi, ki potrebujete ustrezne informacije.
- **Program »Zatočišče za ženske in otroke – žrtve nasilja«:** Zatočišče za ženske in otroke – žrtve nasilja je varen prostor na tajni lokaciji. Namenjeno je ženskam z ali brez otrok iz celotne države, ki potrebujejo varen prostor za umik pred nasiljem. Za sprejem in informacije pokličite na SOS telefon (080 11 55). K nam se lahko umaknete tudi, če ste gibalno ovirani, ste tujka ali nimate urejene dokumentacije za bivanje.
- **Program »Skupina za samopomoč za ženske, ki doživljajo nasilje«:** skupina za samopomoč za ženske, ki doživljajo nasilje, je namenjena ženskam od 18. leta starosti, ki doživljajo ali so v preteklosti doživljale psihično, fizično, spolno ali ekonomsko nasilje v družinskih, partnerskih, sorodstvenih in drugih medosebnih odnosih. Srečanja skupine potekajo v Ljubljani enkrat tedensko. Vključite se lahko s klicem na SOS telefon (080 11 55).

Aktivnosti

Društvo izvaja tudi številne preventivne dejavnosti, v okviru katerih ozaveščamo, izobražujemo in informiramo strokovno in širšo javnost o problematiki nasilja nad ženskami in nasilja nad otroki.

Najpomembnejša vprašanja in odgovori, objavljeni v brošuri Slišite? so:

Slišite zvoke nasilja iz sosednjega stanovanja?

Prenehajte samo poslušati, ukrepajte! Verjetno ste vi edino upanje za žensko, ki je žrtev nasilja.

Kaj je nasilje nad ženskami?

Nasilje v družini, trgovina z ženskami, spolne zlorabe, nasilje v oboroženih konfliktih, nasilje v obliki različnih tradicionalnih in kulturnih praks.

Katere oblike nasilja nad ženskami poznamo?

Žaljivke, zmerjanje, vpitje, prelaganje krivde na žrtev, grožnje, klofutanje, pretepanje, brcanje, lasanje, posilstvo, spolno nadlegovanje, ekonomsko nasilje, prisilna prostitucija, trgovanje s človeškimi organi.

Ali si ženske izbirajo nasilne partnerje?

Pogosto se zgodi, da ženske v začetku odnosa nasilja sploh ne prepoznajo, ker je to zavito v verbalno nasilje, poniževanja in kritiziranja. Sčasoma se to lahko stopnjuje in preraste v fizično nasilje.

Zakaj ženske ne gredo od povzročitelja nasilja?

Razlogi so številni, pogosti med njimi pa so strah pred maščevanjem povzročitelja nasilja, sram, občutki krivde, neozaveščenost, ekonomske odvisnosti ali zato, ker nimajo podpore.

Kdo so povzročitelji nasilja?

Ni pravil in zmotno je mišljenje, da povzročitelj nasilja ne more biti uglasen, na zunaj miren možki.

Ali se nasilje dogaja samo priseljenkam, v družinah z nižjim socialnim statusom in ženskam z nižjo izobrazbo?

Tako kot ni specifične družbene skupine, iz katere izhajajo storilci, tudi ni specifične družbene skupine, iz katere izhajajo žrtve.

Kako lahko prekinem partnerjevo nasilje oziroma se zavarujem pred njim?

Čim prej poiščite pomoč ali pokličite 113 in prijavite nasilje. Pokličete lahko tudi katero od navedenih nevladnih organizacij.

Pomembne telefonske številke, ko se morate hitro umakniti pred nasiljem:

Številko, npr. nevladne organizacije, lokalne policijske postaje, svetovalke na centru za socialno delo, shranite v vaš osebni telefon pod hitro klicanje, zapišite si jih na več listkov in jih spravite po žepih različnih oblačil.

Kako lahko dokažem, da je bil partner do mene psihično nasilen?

Zapišite si datume nasilja, natančno opišite dogodke, shranite morebitne dokaze, pridobite pričë itd. To vam bo pomagalo na policiji.

Kako lahko zaprosim za prepoved približevanja?

Prepoved približevanja po zakonu o policiji lahko izreče policistka ali policist povzročitelju nasilja, če na kraju dogodka ugotovi, da je povzročal nasilje in če obstaja sum, da vas bo povzročitelj nasilja še naprej ogrožal.

Ali lahko pravno dosežem, da se nasilen partner odseli iz skupnega stanovanja?

Sodišče lahko povzročitelju nasilja z odločbo prepove vstopiti v stanovanje, navezovati stike z vami ter vzpostaviti srečanje z vami.

Kdaj lahko zaprosim za brezplačno pravno pomoč?

Do brezplačne pravne pomoči ste po zakonu o preprečevanju nasilja v družini upravičeni, če je za vas podana ocena ogroženosti. Zanj zaprosite na centru za socialno delo.

Kako lahko pomagam, če vem, da nekdo v bližini doživlja nasilje?

Policistkam in policistom pri posredovanju ponudite svoje podatke, da vas bodo lahko navajali kot pričë, saj ste lahko edini, ki veste za nasilno dejanje.

Besedilo je objavljeno v brošuri Slišite?, ki so jo leta 2009 skupaj izdelali Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja, Društvo KLJUČ – center za boj proti trgovini z ljudmi, Društvo za nenasilno komunikacijo in Društvo Ženska svetovalnica.

PREPREČEVANJE NASILJA NAD ŽENSKAMI

DRUŠTVO ŽENSKA SVETOVALNICA

Langusova 21, 1000 Ljubljana

tel.: 01 251 16 02

e-mail: info@svetovalnica.org

spletna stran: www.drustvo-zenska-svetovalnica.si

kontaktni osebi: Olja Pleš, Blanka Rotar

Področja delovanja in aktivnosti

Ženska svetovalnica že šestnajsto leto deluje na področju ženske problematike. Njeni programi so namenjeni ženskam in dekletom z motnjo hranjenja ter ženskam, mladostnicam/kom in otrokom, žrtvam katerekoli oblike nasilja.

Poleg tega delujemo tudi javno: opozarjamo na družbene okoliščine, ki pogosto pogojujejo stiske žensk, se aktiviramo proti različnim oblikam diskriminacije žensk in se zavzemamo za pravice žensk.

Osnovna načela našega dela

- anonimnost;
- prilagajanje dela in časa (v okviru zmožnosti) potrebam žensk;
- spoštovanje, cenjenje in sprejemanje sleherne posameznice;
- popolna zaupnost podatkov;
- upoštevanje ženske perspektive in specifičnih ženskih izkušenj v vsakdanjem življenju;
- brezplačnost naših uslug.

Temeljni programi

Program »Psihosocialna pomoč ženskam in otrokom žrtvam nasilja« v obliki:

- individualnih svetovanj;
- skupin za samopomoč;
- dežurnega telefona;
- »Potujoče« svetovalnice.

Program je namenjen vsem ženskam, ki doživljajo katerokoli obliko nasilja in, ki se v kateremkoli obdobju svojega življenja znajdejo v stiski zaradi posledic nasilja.

Program »Krizni center ženske svetovalnice«

Namenjen je ženskam z ali brez otrok, ki so pravkar doživele nasilje s strani partnerja, družinskega člana ali druge osebe, oziroma obstaja nevarnost, da se bo to zgodilo in zato potrebujejo takojšnjo pomoč v obliki varne namestitve in nadaljnje psihosocialne podpore. Namestitev je možna vse dni v tednu in 24 ur dan. Kontaktni telefon: 031 233 211.

Program »Pomoč pri motnjah hranjenja« v obliki:

- individualnih svetovanj;
- skupin za samopomoč;
- skupin za svojece;
- dežurnega telefona;

- spletnega foruma – Med.Over.Net;
- delavnic na temo samopodobe in asertivnosti;
- druženja s prostovoljkami in prostovoljci.

Program v prvi vrsti nudi psihosocialno pomoč ženskam in dekletom, ki trpijo za motnjami hranjenja. Prav tako nudimo pomoč in podporo svojem v njihovih lastnih stiskah.

Program »Jaz, samo otrok« v obliki:

- individualne psihoterapije in svetovanja;
- kreativnih interaktivnih delavnic;
- učne pomoči;
- varstva;
- neformalnega druženja s prostovoljkami in prostovoljci;
- počitniških taborov;
- medinstitucionalnega in multidisciplinarnega sodelovanja;
- mreženja s sorodnimi nevladnimi in vladnimi organizacijami.

Program se je razvil v dobro prakso; glede na potrebe otrok in mladostnikov pa ga razvijamo v program s celostnim pristopom dela, saj je namenjen otrokom in mladostnikom, ki doživljajo ali so preživeli izkušnje nasilja. Program je usmerjen v razbremenitev in razumevanje stisk otrok in mladostnikov, predelavo travmatskih izkušenj, pridobivanje novih izkušenj v medosebnih odnosih in krepitev pozitivne samopodobe. Dolgoročni vpliv programa je preprečevanje pojavljanja dolgoročnih posledic nasilja v odrasli dobi, s tem pa doprinos k zagotavljanju duševnega zdravja in dobrobiti otrok in mladostnikov – bodočih odraslih.

Pomoč po preživetem spolnem nasilju

Dekleta in ženske, ki so preživele spolno zlorabo v otroštvu ali imajo izkušnje katere druge oblike spolnega nasilja, lahko v Ženski svetovalnici poiščejo podporo in pomoč v obliki: dežurnega telefona, individualnega svetovanja, spremstva in zagovorništva ali se pridružijo eni od samopomočnih skupin.

Spolno nasilje je nasilje, ki prevzame obliko seksualnosti. Žrtve so ponavadi pripadniki in pripadnice šibkejših skupin prebivalstva: ženske, otroci, fizično in telesno prizadeti; povzročitelji pa večinoma moški.

Posledice spolnega nasilja so: minimaliziranje, racionalizacija zlorabe, zanikanje, da se je sploh zgodilo, potlačitev spomina, občutek, da telo ni tvoje, potreba po absolutni kontroli nad življenjem, bežanje, samopoškodbe, poskusi samomora, različne oblike odvisnosti, izolacija, potreba po varnosti za vsako ceno, hazardiranje, izogibanje intimnosti, deloholizem.

Posebni vidiki spolnih in reproduktivnih pravic

Z vidika spolnih in reproduktivnih pravic žensk ter v povezavi s psiho-fizičnim zdravjem deklet in žensk, je za žrtve katerekoli oblike spolnega nasilja izrednega pomena senzibilna ginekološka obravnava. Zato bi bilo potrebno, da se ginekologinje in ginekologi seznanijo z osnovnimi posledicami spolnega nasilja oz. simptomi potravnatske stresne motnje, ki se nemalokrat razvije zaradi posledic preživetega spolnega nasilja ali zlorabe.

Dekleta in ženske, ki so preživele spolno nasilje ali zlorabo, ne zmorejo grobih vaginalnih pregledov in imajo posebne potrebe in želje:

- rabijo več časa za pogovor oziroma pripravo na ginekološki pregled;
- potrebujejo imeti možnost, da lahko tudi med pregledom zavrnejo nadaljnjo preiskavo;
- potrebujejo priložnost, da lahko pridejo večkrat v ginekološko ambulanto z možnostjo, da ne opravijo pregleda, ampak samo pogovor;
- potrebujejo možnost izbire spola zdravnika ali zdravnice; raje bi obiskale žensko – ginekologinjo;
- potrebujejo varno obravnavo – zaupanje v zdravnico ali zdravnika, med pregledom morajo imeti nadzor nad situacijo – njihove želje in potrebe morajo biti slišane in upoštevane.

Za žrtve spolnega nasilja je ginekološki pregled ključnega pomena za nadaljnje reševanje posledic nasilja – psihičnih in fizičnih – ter njihovo okrevanje. V mreži pomoči žrtvam bi morale biti tudi ginekologinje tiste osebe, na katere bi se ženske in dekleta lahko obrnile, dobile strokovno podporo ter ne bile ponovno retraumatizirane. Žrtve so tudi deklice, zato bi bilo treba posvetiti pozornost tehnikam in metodam dela z otroki.

PREPREČEVANJE NASILJA NAD ŽENSKAMI

DRUŠTVO ZA NENASILNO KOMUNIKACIJO

Miklošičeva 38, 1000 Ljubljana
tel.: 01 434 48 22 (ponedeljek, torek, četrtek: 10.–15. ure)

Vojkovo nabrežje 30a, 6000 Koper
tel.: 05 639 31 70
e-mail: info@drustvo-dnk.si
spletna stran: www.drustvo-dnk.si

tel. varna hiša: 031 736 726
e-mail varna hiša: vh.dnk@siol.net

Področja delovanja

Društvo za nenasilno komunikacijo si prizadeva za zmanjšanje vseh oblik nasilja in njegovih posledic v družbi. Posebno pozornost posvečamo nasilju nad ženskami in otroki ter vrstniškemu nasilju.

Temeljni programi

- telefonska informacijska svetovalna pomoč;
- svetovalni pogovori za žrtve nasilja;
- spremstvo žrtev nasilja na razne institucije;
- socialno zagovorništvo za žrtve nasilja;
- varna hiša za ženske, žrtve nasilja in njihove otroke;
- svetovalni pogovori za storilce nasilja;
- trening socialnih veščin za moške, storilce nasilja nad ženskami;
- druženje – individualna pomoč otrokom in mladim, žrtvam nasilja;
- preventivne delavnice za osnovne in srednje šole;
- izobraževalne akcije in osveščanje – socialne akcije, seminarji, publikacije, ...

Aktivnosti

Pripravili smo široko ponudbo programov, kar omogoča vključevanje več uporabnicam in uporabnikom. Ljudje smo si namreč med seboj zelo različni in zato v trenutkih stiske potrebujemo različne stvari – nekaterim zadošča enkratni pogovor po telefonu, da si postavijo cilje in dobijo potrebne informacije, drugim pa predstavlja odhod v varno hišo edino možnost, da poskrbijo za svojo varnost. V društvu zato deluje celo posebna aktivistična skupina prostovoljk, s čimer lahko z različnimi ad hoc akcijami odgovarjamo na potrebe tistih naših uporabnic, ki jim standardni programi ne zadoščajo.

Ocenjujemo, da smo šele s ponudbo programov za delo s storilci odgovornost za ustavljanje nasilja prenesli z žrtev na storilce. Do takrat so bili programi pomoči v Sloveniji usmerjeni v delo z žrtvami, kar je lahko v javnosti ustvarjalo napačno pričakovanje – in sicer, da lahko le žrtve ustavijo storilca z odhodom od doma, asertivnostjo, celo tihim trpljenjem. Danes zaradi dobre prakse dela s storilci vemo, da lahko in morajo nasilje ustaviti tisti, ki so zanj odgovorni – družba, ki mora jasno na vseh ravneh izraziti ničelno toleranco do nasilja, in storilci, ki morajo v celoti prevzeti odgovornost za svoje vedenje.

Pomembno je, da programe za preprečevanje nasilja in odpravljanje njegovih posledic širimo v vse večje kraje po Sloveniji. Ker centralizirana ponudba pomoči v Sloveniji predstavlja čedalje večjo težavo, lahko le tako pripomoremo k decentralizaciji tovrstne pomoči. S tem namenom smo tudi odprli enoto v Kopru, programe za storilce pa bomo v letošnjem letu prvič ponudili še v treh krajih. Nasilju lahko le skupaj postavimo meje!

Programi društva (z izjemo preventive) so v veliki meri sofinancirani s strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, Mestne občine Ljubljana ter Fundacije FIHO, zato so za uporabnice in uporabnike brezplačni.

PREPREČEVANJE RAKA DOJK IN MATERNIČNEGA VRATU

KALA

Društvo za boj proti okužbam s HPV in raku materničnega vratu
Vodnikovo naselje 1, 1000 Ljubljana
tel.: 031 386 574
e-mail: mkrapez@gmail.com
spletna stran: www.kala.si

kontaktna oseba: Milka Krapež, predsednica

Področje delovanja

- ozaveščanje o nevarnosti okužb z virusi HPV;
- spodbujanje žensk za redno obiskovanje ginekologa in redno testiranje s PAP testi;
- prizadevanje za vpeljavo obveznega HPV testiranja pri sumljivih PAP izvidih (s kritjem ZZS);
- informiranje staršev šestošolk o pomenu cepljenja in spodbujanje k cepljenju;
- informiranje staršev starejših in mlajših otrok, da bodo dali te otroke cepiti;
- informiranje ženske in moške populacije o zdravem spolnem življenju ter o zdravem življenju nasploh.

Temeljna izhodišča

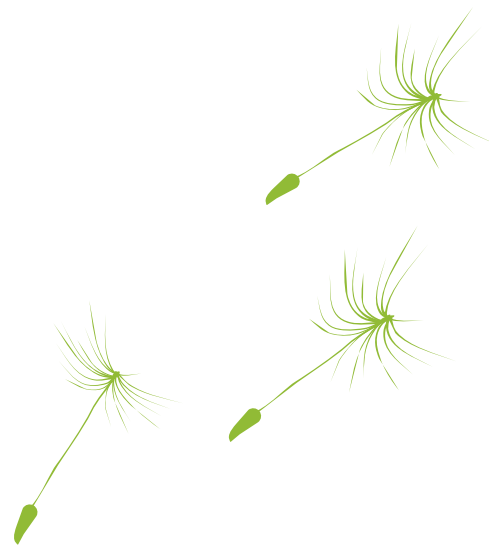
- storiti kar največ, da okužbe s HPV preprečimo, saj s tem preprečimo zdravljenje mnogih hudih bolezni;
- spodbuditi čim več ljudi, da se odločijo za cepljenje proti okužbam s HPV, ker lahko na ta način raka materničnega vratu iztrebimo v dobršnem delu;
- skrbeti za stalno informiranje prebivalstva Slovenije, da bi se v življenju odločali tako, da bi bile izbire zdravju v korist;
- izboljšati skrb za zdravje v celoti.

Aktivnosti

Z vsem naštetim so povezane tudi naše aktivnosti. Predvsem so to predavanja po občinah, društvih, krajevnih skupnostih in, v zadnjem času, predvsem po osnovnih ter tudi drugih šolah. Organiziramo različna srečanja, na katerih so teme pogovora zdravo spolno življenje, skrb za otroke, preventiva bolezni ter cepljenje in njegov pomen. Izdelali smo že nekaj zloženk s tovrstno tematiko, pa tudi letake. Imamo tudi svojo spletno stran: www.kala.si.

Poskušamo pomagati ženskam v stiski, ženskam, ki jih je strah zaradi obvestila o slabem izvidu. Pomagamo mladim dekletom s hudimi psihičnimi in fizičnimi težavami zaradi okužbe s HPV, ki povzročata genitalne bradavice. Prav na področju informiranja in pogovorov z ženskami s podobnimi izkušnjami, ima naše društvo zelo pomembno vlogo. Iz izkušenj vemo, da taki pogovori pomirjajo in pripomorejo, da se bolnice lažje spopadejo z boleznijo.

Želimo doseči, da bi bile ginekološke storitve v Sloveniji ženskam čim bolj prijazne, ne glede na to, ali gre za klinike ali ambulante in, da bi dobile izvide čim prej, saj vemo, da je čas, ko nanje čakajo, ubijajoč. Radi bi, da bi bili naši laboratoriji zanesljivi, da bi bilo čim manj lažnih izvidov, saj se zavedamo, da lahko ženskam to uniči življenje. Predvsem pa bi radi dosegli, da bi bile čakalne dobe pri vseh teh pregledih in posegih čim krajše in, da se pravice žensk do obiska pri ginekologu ne bi več zmanjševale.

PROMOCIJA DUŠEVNEGA ZDRAVJA

FOKUS VISIT TRIM

> *Zavod v ustanavljanju*
e-mail: darinka.kac@gmail.com

kontaktna oseba: Darinka Kac

Področja delovanja

Mentalna prevencija za Koroško in Savinjsko-Šaleško regijo – usmerjanje razmišljanja in delovanja ljudi v bolj zdravo, bogatejše in kakovostnejše življenje, pokazati ljudem smernice iz slepe poti, predvsem pa jim v njihov življenjski kurikulum vnesti osnovne smernice o delovanju, prepoznavanju in soočanju z izzivi, ki se pojavijo v življenju. Preventivno delujemo na petih življenjskih področjih:

- partnerski, družinski in medosebnih odnosi;
- deviantne prakse (do) mladih in kakovostnejše preživljanje prostega časa mladih;
- zasvojenost z drogami in ostale oblike zasvojenosti;
- odnosi in občutki v delovnem okolju, hrm & burnout;
- management ter človeški viri.

Depresija, nerazumevanje, razveze in ločitve, nasilje v družini, zloraba alkohola, nezaščiteni spolni odnosi, pomanjkanje ustreznih informacij o spolnosti in spolno prenosljivih boleznih, samomorji ter izgorelost in mobbing na delovnem mestu so indikatorji, ki nakazujejo na to, da je nujno treba nekaj storiti za dvig kakovosti življenja. Slovenija že sama po sebi nosi sloves zaprte družbe, kar se v ruralnih okoljih samo še stopnjuje.

Naš namen je pokriti vsak kraj, vsako vas v koroško in savinjsko-šaleškem geografskem prostoru, kar pomeni, da ne delujemo zgolj iz statično lociranega sedeža, temveč je naše delo predvsem terensko. Na tak način prodiramo tudi do tistih ljudi, ki se ne morejo, ne smejo ali se ne znajo obrniti po ustrezno pomoč, nasvet ali usmeritev.

Aktivnosti

Delo poteka v obliki izobraževanj in usmerjanj (dinamični seminarji, delavnice, predavanja, okrogle mize, svetovanja – kolektivno in individualno). Med delovne prostore sodijo osnovne šole, srednje šole, višje šole, centri za socialno delo, upravne enote, javni in zasebni zavodi, različne tovarne in večja podjetja, zdravstveni domovi, bolnišnica, verske ustanove, inštituti, banke, zavarovalnice in mnoge druge.

Poglejmo dve skupini, pri katerih izvajamo aktivnosti tudi na področju spolnih in reproduktivnih pravic ljudi:

- pri mladih, šolski mladini in adolescentih je poudarek zlasti na samopodobi, kakovostnih odnosih v družini, sporazumevanju, spoznavanju prvih partnerjev, spolnih praksah (tudi področju preventive spolnih bolezni, »primerne« časa za prve intimne odnose), razlikah med zaljubljenostjo in ljubeznijo, doživljanju prvih zavrnitev, razhajanj in težav, misli v zvezi s tem (samomor, črne misli, depresija), različnimi zasvojenostmi, nasiljem itd.
- pri osebah v resnih partnerskih zvezah se obravnavana vprašanja nanašajo predvsem na kvaliteto odnosa (veščine, ki so za to potrebne), vzpostavljanja ravnovesja med partnerjema, skrb za partnerja v dobrem in slabem, (samo)spoštovanje, zaupanje, konstruktivno komunikacijo, intimnost, poštenost odnosa in delovanje kot celota. Nadalje, problem rutine in različni načini prestajanja kriz v odnosu. V primeru načrtovanja družine ali mlade družine tudi o tem, kako vzpostaviti vlogo, pri katerih se eden izmed partnerjev – ali oba – ne počuti (več) zapostavljenega.

ZAGOVORNIŠTVO SPOLNIH IN REPRODUKTIVNIH PRAVIC

AMNESTY INTERNATIONAL

Beethovnova 7, 1000 Ljubljana

tel.: 01 426 93 77,

fax: 01 426 93 65

e-mail: amnesty@amnesty.si

spletna stran: www.amnesty.si

www.amnesty.si/zahtevamo-dostojanstvo

www.endfgm.eu

Področje delovanja

Amnesty International je mednarodna nevladna organizacija za človekove pravice, ki razkriva zlorabe, mobilizira ljudi za boj proti kršitvam, izobražuje o človekovih pravicah, lobira za izboljšave in izvaja splošno osveščanje. Spolne in reproduktivne pravice smo v preteklosti naslavljali zlasti skozi kampanjo Ustavimo nasilje nad ženskami, trenutno pa je umrljivost žensk v povezavi z nosečnostjo in s porodom tematika, ki jo obravnavamo v kampanji Zahtevamo dostojanstvo. S to kampanjo pozivamo k odpravi kršitev človekovih pravic, ki poganjajo in poglobljajo revščino. Revščina v povezavi z diskriminacijo pa pomembno vpliva na svobodno uživanje spolnih in reproduktivnih pravic.

Aktivnosti

Amnesty International se aktivno zavzema za odpravo naslednjih kršitev spolnih in reproduktivnih pravic:

- Prisilne poroke in poroke otrok predstavljajo kršitev spolnih in reproduktivnih pravic žensk in deklet.
- Odrekanje dostopa do reproduktivnih zdravstvenih storitev je kršenje reproduktivnih pravic žensk.
- Odrekanje porodne oskrbe, nujne za ohranitev življenja, je kršitev pravice do življenja in je oblika krutega, nečloveškega in ponižujočega ravnanja.

- Prisilni splavi ali sterilizacije, ki se jih izvaja v imenu oblasti, predstavljajo grobo kršitev do telesne in duševne celovitosti, ki lahko predstavlja mučenje.
- Oviranje dostopa do legalnega splava za žrtve posilstev je kršitev njihovih spolnih in reproduktivnih pravic.
- Ženske morajo imeti možnost, da naredijo varen in legalen splav, če zanosijo zaradi posilstva, spolnega napada ali incesta.
- Zapiranje ali druge sankcije za ženske, ki so želele opraviti splav ali so ga opravile, je kršitev njihovih reproduktivnih pravic.
- Ženske morajo imeti dostop do storitev za varen in legalen splav, če bi nadaljevanje nosečnosti ogrozilo njihovo življenje ali bi predstavljalo veliko tveganje za njihovo zdravje.

Zaradi zapletov v povezavi z nosečnostjo in s porodom v svetu umre ena ženska vsakih go sekund. Velika večina teh žensk je revnih in prihajajo iz držav v razvoju. V razvitih državah pa imajo več težav pri dostopu do spolnih in reproduktivnih pravic ženske, ki pripadajo etničnim manjšinam ali so revnejše. Ključni za zmanjševanje umrljivosti žensk pri porodih sta nujna porodniška oskrba in navzočnost usposobljene osebe. Žal pa je nujna porodniška pomoč marsikje nekakovostna ali preprosto nedosegljiva (zlasti revnim, tistim, ki živijo oddaljene od zdravstvenih ustanov, in odrinjenim na družbeni rob). Napredek omejujejo kršitve človekovih pravic, kot so na primer obrezovanje ženskih spolnih organov, splavi v nevarnih razmerah, spolno nasilje, zgodnje in prisilne poroke, pa tudi nemoč poročenih deklet, da bi same sprejemale odločitve o svojem spolnem in reproduktivnem zdravju. Ženske, ki jim je najtežje priti do potrebnih zdravstvenih informacij in storitev, so pogosto pripadnice skupin in skupnosti, ki se soočajo z diskriminacijo in izključevanjem zaradi svoje rase, etničnega porekla, starosti, imigrantskega statusa ali preprosto zato, ker so revne.

Ženske imajo pravico do informacij in storitev, ki bi lahko rešile njihova življenja ali preprečile negativne posledice nosečnosti/rojavanja. Te informacije in storitve so dolžne zagotoviti vlade.

Nekaj primerov, ki jih je raziskala Amnesty International in glede njih mobilizirala javnost in članstvo:

ZDA: vsak dan v ZDA umrejo dve ali tri ženske zaradi zapletov v nosečnosti in pri porodu. Približno polovico teh smrti bi lahko preprečili, če bi bila vsem ženskam v ZDA na voljo maternalna zdravstvena oskrba, ki bi bila dostopna in prave kakovosti. Zamujajo se priložnosti za reševanje življenj žensk in za zmanjševanje zapletov, predvsem zato, ker se ženske soočajo z ovirami pri zdravstveni oskrbi. Še posebej to velja za temnopolte ženske, tiste, ki živijo v revščini, prvotne prebivalke Amerike, priseljenke in tiste, ki ne znajo dobro govoriti angleškega jezika ali ga sploh ne govorijo (poročilo AI, marec 2010).

Burkina Faso: državni podatki kažejo, da vsako leto za posledicami zapletov med nosečnostjo in porodom umre več kot 2 000 žensk. Poročilo Amnesty International ugotavlja, da bi veliko teh smrti zlahka preprečili, če bi ženskam pravočasno omogočili dostop do ustrezne zdravstvene oskrbe. Ključno k tako visoki smrtnosti prispeva revščina, posebej za obubožane ženske iz ruralnih predelov, ki se pri iskanju zdravniške oskrbe spopadajo tako s finančnimi kot z geografskimi preprekami. Leta 2006 je vlada uvedla politiko financiranja 80 odstotkov stroškov poroda, za večino obubožanih žensk pa je porod od takrat zastoj. A ker javnost o tem ni zadostno obveščena in ker ni natančno določeno, kdo lahko dobi finančno pomoč države, izdatki ostajajo ovira pri dostopu do zdravniške pomoči (poročilo AI, januar 2010).

Sierra Leone: vsaka osma ženska je v nevarnosti, da bo umrla med nosečnostjo ali porodom. Na tisoče žensk izkrvavi po porodu. Večina jih umre doma. Nekatere umrejo na poti v bolnišnico, v taksijih, na motorjih ali celo peš. V Sierr Leone je pri manj kot polovici porodov navzoča usposobljena oseba, manj kot 20 odstotkov porodov pa se zgodi v zdravstvenih ustanovah (poročilo AI, september 2009). Amnesty je razveselil podatek, da so aprila 2010 v državi začeli uresničevati brezplačno zdravstveno oskrbo za nosečnice in otroke, kar bo prispevalo k zmanjševanju teh žalostnih števil.

Nikaragva: tam je od julija 2008 splav prepovedan v vseh okoliščinah. Spremenjen kazenski zakonik predvideva zaporno kazen za dekleta in ženske, ki skušajo narediti splav, ter za zdravstvene delavce, ki nudijo zdravstvene storitve, povezane s splavom. Prav tako uvaja kazenske sankcije za zdravstvene delavce, ki zdravijo noseče ženske ali dekleta zaradi bolezni, kot so rak, malarija, aids ali srčni zapleti, kadar je nosečnost kontraindikacija in bi lahko zdravljenje povzročilo poškodbe ali smrt zarodka ali fetusa (poročilo AI, avgust 2009).

Peru: ob porodu po uradnih podatkih umre 185 žensk na 100 000 porodov, po oceni Združenih narodov pa 240. Večinoma gre za revne in staroselske ženske s podeželja. Poročilo AI ugotavlja, da ženske v Peruju umirajo zaradi pomanjkanja nujne porodniške pomoči, pomanjkanja zdravstvenih informacij in pomanjkanja zdravstvenih delavcev, ki govorijo staroselski jezik (poročilo AI, julij 2009).

Še eno skrajno kršitev predstavlja obrezovanje spolnih organov, čemur je vsako leto podvrženih tri milijone žensk in deklet; to je 8 000 na dan. Gre za nasilje nad ženskami in deklicami, ki lahko predstavlja mučenje. Beležimo ga v nekaterih delih Afrike, Azije in Bližnjega vzhoda, nanj pa naletimo tudi v Evropi. Najpogostejše dekleta in ženske med šolskimi počitnicami odpeljejo v njihove države izvora, kjer jih obrežejo. Po ocenah Evropskega parlamenta živi v Evropi pol milijona žensk in deklet, ki bodo vse življenje trpele zaradi posledic obrezovanja njihovih spolnih organov.

ZAGOVORNIŠTVO SPOLNIH IN REPRODUKTIVNIH PRAVIC

DRUŠTVO ZA ZDRUŽENE NARODE ZA SLOVENIJO

Cankarjeva 1/II, 1000 Ljubljana
tel.: 01 251 07 08
fax: 01 251 07 08
(uradne ure: ponedeljek–petek: 10.–14. ure)
e-mail: info@unaslovenia.org
spletna stran: www.unaslovenia.org
www.milenijski-cilji.si

kontaktna oseba: Boštjan Jerman

Področje delovanja

Prizadevamo si biti ena izmed pomembnejših nevladnih organizacij v Republiki Sloveniji, ki dejavno prispeva k promociji in širjenju človekovih pravic, boju proti revščini ter krepitvi prepričanja o potrebi medsebojnega spoznavanja, zблиževanja in enakopravnega sodelovanja med narodi in med ljudmi ne glede na jezik, raso, spol, vero in prepričanje. Nenazadnje želimo biti osrednja nevladna organizacija, ki v Sloveniji širi cilje in načela Združenih narodov ter sodeluje v njihovih akcijah in kampanjah.

Aktivnosti

Od leta 2009 naprej ob podpori ZN izvajamo milenijsko kampanjo, s katero slovensko javnost seznanjamo z milenijskimi razvojnimi cilji. V ta namen tudi vzdržujemo spletno stran za namene javnega obveščanja o milenijskih ciljih (www.milenijski-cilji.si). V sklopu te kampanje javnost seznanjamo, med drugim, tudi s petim milenijskim ciljem, ki si prizadeva izboljšati zdravje mater oziroma se osredotoča na spolne in reproduktivne pravice. Eden izmed rezultatov kampanje, je bila informativna publikacija o milenijskih razvojnih ciljih, ki smo jo poslali na vse slovenske osnovne in srednje šole, saj menimo, da ideje ZN niso primerno predstavljene najmlajšim članom naše družbe in mladini.

V sklopu milenijske kampanje smo tudi oblikovali razvojni projekt, ki se imenuje iniciativa Jatrofa. Projekt se bo izvajal v okolišju Rachuonyu v provinci Nyanza v Keniji in bo imel dva dela: prvi je vzpostavitev Centra za prostovoljno testiranje in svetovanje glede virusa HIV/aids in Mladinskega centra, kjer bo skupnost imela dostop do širokega nabora izobraževalnega in informativnega materiala; drugi del pa je saditev drevesa Jatrofe Curcas, katerega semena se uporabljajo pri pridobivanju biodizla. Drevo bo za skupnost predstavljalo vir dohodkov in na dolgi rok potrebna sredstva za delovanje obeh centrov, hkrati pa bo s spodbujanjem pogozdovanja, preprečevanjem erozije, izboljševanjem izčrpane zemlje ter uporabo biogoriv, kot okolju prijaznejše energije, prispevalo k ohranjanju okolja.

Za uresničevanje 5. milenijskega cilja bo torej deloval že omenjen Center za prostovoljno svetovanje in testiranje glede virusa HIV/aids, ki bo urejen v ta namen predelanem kontejnerju, postavljenem v središču mesta, kar bo omogočalo dostop vsem članom skupnosti. Testiranje in svetovanje bo nudil zastoj, saj si mnogi prebivalci ne morejo privoščiti plačljivih zdravstvenih storitev. Center bo prebivalce poučeval o naravi in posledicah virusa HIV/aidsa ter o tem, kako lahko okužena oseba živi normalno življenje. Cilj je preprečevati širjenje virusa HIV/aidsa in stigmatizacijo okuženih oseb. Center bo prav tako središče, kjer bodo potekali seminarji in delavnice, s katerimi se bo lahko osveščalo družbo o širokem naboru zdravstvenih in razvojnih vprašanj.

ZAGOVORNIŠTVO ENAKOSTI SPOLOV

EVROPSKA MREŽA ZA ENAKOST SPOLOV

Levstikova 15, 1000 Ljubljana

tel.: 01 244 41 19, 040 885 860

fax: 01 244 41 11

e-mail: sonja.lokar48@gmail.com

spletna stran: www.europeanforum.net

kontaktna oseba: Sonja Lokar, predsednica

Področja delovanja

Naše združenje povezuje levo usmerjene aktivistke strank, sindikatov, nevladnih organizacij in ekspertke v 21 bivših socialističnih državah ter se trudi za opolnomočenje žensk in za krepitev odgovornosti levih strank za razvoj konkretnih politik, ki podpirajo vse nedeljive človekove pravice žensk in spodbujajo enakost spolov. Spolne in reprodukativne pravice žensk ter spolno in reprodukativno zdravje prebivalstva so ena izmed stalnic v delu našega društva.

Temeljna izhodišča

Človekove pravice na vseh področjih so nedeljive in povezane. Ženske pravice so človekove pravice.

- Spolne in reprodukativne pravice so posebej ranljive v času velikih političnih sprememb, ko se vračajo v javnost in politiko preživele vrednote in preživeli pogledi na žensko in družbeno vlogo žensk. Vlade in stranke so nagnjene k obravnavanju žensk kot objektov in k podrejanju njihovih človekovih pravic svojim »višjim ciljem«. V imenu varčevanja ukinjajo preventivne programe v zdravstvu, v imenu spodbujanja natalitete otežujejo dostop do splava, informacij in kvalitetnih metod načrtovanja družine.

- Ženske v progresivnih strankah so najpomembnejše nosilke razvoja progresivnih politik na področju spolnega in reprodukativnega zdravja. Potrebujemo nenehno sodelovanje z nevladnimi organizacijami in eksperti na tem področju, usposabljanje in mednarodno izmenjavo izkušenj in najboljših praks, da lahko poskrbijo za nemoten razvoj teh politik.

Aktivnosti

- zbiranje podatkov o dogajanjih v družbi in politiki na področju spolnih in reprodukativnih pravic in zdravja žensk;
- informiranje, izobraževanje, izmenjava najboljših praks na področju politik spolnih in reprodukativnih pravic in zdravja;
- usposabljanje članic strank za vodenje znotrajstrankarskih kampanj in javnega zagovorništva najboljših politik na področju spolnih in reprodukativnih pravic ter zdravja;
- vzpostavljanje mrež mednarodne solidarnosti žensk v primeru napadov vlad na, že izbranjene, spolne in reprodukativne ter zdravstvene pravice žensk.

Primeri kršitev SRP

Po prvih večstrankarskih volitvah na Poljskem je nova oblast takoj ukinila pravico žensk do brezplačnega, varnega splava. Po nekaj letih je na volitvah zmagala prenovljena bivša komunistična stranka in naše društvo je organiziralo pošiljanje pisem podpore iz vseh držav, v katerih deluje, naprednim poljskim ženskam, ki so zahtevale, da se jim vrne odvzeta pravica. Ta akcija nam ni uspela. Levosredinska vlada je mečkala z nekakšnim kompromisnim predlogom, ki bi omogočil ženskam splav vsaj v primerih, ko je ogroženo njihovo zdravje, a je vlekla s tveganim predlogom zakona – svobodno odločanje o rojstvih otrok ni splošno sprejeto kot pravica ženske v poljski javnosti – tako dolgo, da je njen mandat potekel in na oblast so spet prišli konservativci.

Naše društvo se je močno angažiralo tudi, ko je bil v Sloveniji razpisan referendum o odpravi pravice samskih žensk do oploditve z biomedicinsko pomočjo. Takrat smo javnost prepričevale, da takega referenduma sploh ne bi smelo biti, ker večina ne sme preglasovati manjšine, ko gre za pridobljene človekove pravice. Žal nam je tudi ta akcija, v kateri smo sodelovale z mnogimi drugimi akterji, spodletela. Posledice našega poraza je zdaj čutiti po vsej jugovzhodni Evropi, kjer se naš ušivi zakon o tem vprašanju zdaj jemlje kot zgled, ki ga ponosno posnemajo tudi druge vlade v naši regiji.

V času zadnje Drnovškove vlade je Ministrstvo za zdravstvo pripravljalo spremembo zakonodaje, s katero naj bi ženske izgubile pravico do neposrednega dostopa do izbranega ginekologa in pediatra na primarni zdravstveni ravni. Članica našega društva, magistra Jana Javornik, je takrat samoiniciativno sprožila elektronsko peticijo in v nekaj dneh zbrala 20 000 podpisov proti temu predlogu, in pomembna institucionalna rešitev je ostala nespremenjena, vsaj po črki zakona. V zbiranju podpisov je Društvo aktivno sodelovalo in o tem, kako se organizira taka akcija, kasneje obvestilo vse svoje partnerje po Evropi in opogumilo tudi druge aktivistke, da razmišljajo o novih oblikah boja za ohranjanje že pridobljenih pravic.

Taki in podobni neuspehi so naše društvo prepričali, da mora okrepiti usposabljanje aktivistk in voditeljev levih strank in sindikatov v zvezi z najboljšimi evropskimi politikami na področju spolnih in reproduktivnih pravic ter zdravja žensk. Zato naše društvo v tem letu organizira dva regionalna seminarja, kjer bodo aktivistke levih strank iz 22 bivših socialističnih držav pregledale, kaj se dogaja v politikah na tem področju v njihovih državah in se usposabljevale za oblikovanje in uveljavljanje naprednih politik v zvezi s spolnimi in reproduktivnimi pravicami ter zdravjem žensk.

ZAGOVORNIŠTVO ENAKOSTI SPOLOV

ŽENSKI LOBI SLOVENIJE

Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana
e-mail: zenskilobi@gmail.com
spletna stran: www.zls.si

kontaktna oseba: Metka Roksandič, predsednica

Ženski lobi Slovenije je član Evropskega ženskega lobija (angl. European Women's Lobby – EWL), največje zveze ženskih nevladnih organizacij v Evropski uniji. Evropski ženski lobi pokriva 30 držav, 27 držav članic EU in 3 države kandidatke, poleg tega pa tudi 21 evropskih organizacij. Članice predstavljajo nacionalne nevladne ženske organizacije držav članic EU ter vseevropske organizacije, ki delujejo nadnacionalno, ter nekaj opazovalk iz bodočih držav članic EU. Je edina mreža nacionalnih koordinacij in evropskih organizacij na področju enakosti spolov, ki ima formalno pravico in možnost zastopati interese žensk tako, da lahko pošlje svoje predloge in zanje neposredno lobira v Evropskemu svetu, Evropski komisiji in njenih organih ter v Evropskem parlamentu.

Področja delovanja

Naše članice se ukvarjajo z različnimi področji enakosti spolov:

- nasilje nad ženskami;
- participacija žensk v političnem odločanju in javnem življenju;
- spodbujanje ekonomske samostojnosti žensk;
- socialna politika in zaposlovanje;
- vloga žensk v javnem zdravstvu, s poudarkom na reproduktivnih pravicah žensk.

Aktivnosti

- krepitev pomembnosti in vloge ženskih nevladnih organizacij v Sloveniji;
- spodbujanje in ustvarjanje možnosti državljanek in državljanov, da uresničujejo svoje zamisli v zvezi z družbeno enakostjo spolov;
- informiranje in ozaveščanje javnosti glede pomena ženskih nevladnih organizacij;
- tesno sodelovanje ženskih nevladnih organizacij na lokalni, regijski, državni in mednarodni ravni ter sodelovanje ženskih nevladnih organizacij z drugimi institucijami, organizacijami civilne družbe in posameznicami ali posamezniki, ki si prizadevajo za družbeno enakost spolov;
- zagotavljanje enakopravnega partnerskega odnosa med ženskimi nevladnimi organizacijami ter državnimi in mednarodnimi organi;
- pomoč državljanekam in državljanom pri uresničevanju njihovih zamisli in potreb v zvezi z družbeno enakostjo spolov;
- informiranje in obveščanje javnosti o delovanju in pomenu ženskih nevladnih organizacij;
- brezplačno svetovanje ženskim nevladnim organizacijam v zvezi z njihovim delovanjem;
- koordinacija delovanja ženskih nevladnih organizacij v Sloveniji;
- posredovanje pri državnih organih v zvezi z ureditvijo enakosti spolov in glede izvajanja dejavnosti za dosego enakosti spolov.

